

Skorka Tamás

RENDESZET, IGAZGATÁSRENDESZET, SZABÁLYSÉRTÉS

Nagy öröm számomra, hogy együtt dolgozhatok Balla Zoltánnal, és nagy megtiszteltetés, hogy néhány gondolattal szerepelhetek ebben a kötetben, amely a hetvenedik születésnapján köszönti Tanár urat, és tiszteleg az elmúlt évtizedek munkája előtt.

Írásomban egyrészt vitába szálllok tanár úrral a rendőrség igazgatásrendészeti szolgálati ágának jövőképét illetően. Természetesen nem tudom cáfolni a közelmúltban tanár úr által megjelentetett tanulmányokban szereplő tényeket, illetve igazán hathatós érveim sincsenek ellenük, de hát hallgattassék meg a másik fél, egy másik nézőpont eltérő véleménye is.

Másrészről – tekintve, hogy tanár úr is részt vett hajdanán ennek a tananyagnak az oktatásában – szeretném a szabálysértési jogterületen a közelmúltban bekövetkezett változásokat ismertetni, illetve azokat az új jogintézményeket, bizonyítási eszközöket röviden sorra venni, amelyek növelhetik a szabálysértési jogalkalmazás eredményességét.

AZ IGAZGATÁSRENDESZET A RENDESZET PSZEUDOÁGA?¹

A rendészet egyik legismertebb meghatározása Szamel Lajos nevéhez fűződik: „A rendészet olyan állami tevékenység, amely a közrend megzavarásának megelőzésére, a közvetlenül zavaró magatartás megakadályozására és a megzavart rend helyreállítására irányul.”² A rendészettudomány jeles képviselője, Finszter Géza

¹ Az alfejezetcím – a kérdőjelet leszámítva – azonos Balla Zoltán tanulmányáéval, amely 2020-ban a Ludovika Egyetemi Kiadó gondozásában jelent meg: BALLA 2020.

² SZAMEL 1985: 961.

szűkíti a fogalmat, a rendészet alatt az állam szerveinek azon hatósági tevékenységét érti, amely a közrend, a közbiztonság megóvására szolgál azokkal szemben, akik azt veszélyeztetik. A rendészet működésének három konjunktív feltétele a jogrend, az állami erőszak és a veszélyek elhárításának hatósági monopóliuma.³ A rendészetnek tehát elmaradhatatlan alkotóeleme a jogállami keretek közé szorított erőszak-monopólium. A rendészet által védett jogtárgy a közrend és a közbiztonság. Balla egy egzaktabb, egyértelműbb meghatározást használ a fenti fogalmakkal szinkronban: a biztonságot. Elfogadja a tételt, amely szerint a rendészet a közigazgatás része, és a társadalmat átfogó és működtető közigazgatás számos igazgatási területre oszlik. Az egyes igazgatási területeket az igazgatás tárgya és eszközrendszere útján vizsgálja. Elmélete szerint a rendészet tárgya a biztonság, a használt eszközrendszer pedig rendészeti intézkedésekből, kényszerintézkedésekből és titkos eszközök alkalmazásából áll. Véleménye szerint más közigazgatási ágazatoktól a rendészetet a tárgya és az eszközrendszere különíti el. A tárgy és az eszközrendszer triársa adja a rendészet tartalmát, társadalmi rendeltetését, tehát „a rendészet olyan közigazgatási tevékenység, amely az erőszak-monopólium birtokában a társadalom biztonsági igazgatását látja el – sajátos intézkedések, kényszerintézkedések és titkos eszközök alkalmazásával”.⁴ Véleményem szerint az eszközrendszer azonban több elemből áll, és nem szükségszerű, hogy az adott rendészeti szerv vagy a rendészet adott területe mindegyiket alkalmazza. Bizonyos rendészeti szervek például alkalmazzák a titkos eszközöket, más szervek viszont nem. Ettől még nem kérdőjelezhető meg, hogy az adott szerv rendészeti tevékenységet végez.

A rendőrség igazgatásrendészeti szolgálati ága, konkrétan a rendőrkapitányságok igazgatásrendészeti osztályai is végeznek rendészeti tevékenységet. A szabálysértések jelentős része – az elzárással is büntethető szabálysértések szinte kivétel nélkül, valamint a hatályos szabálysértési törvény XXIV. fejezetében lévő szabálysértések⁵ – a közrend-közbiztonság ellen irányulnak. A védett jogtárgy tehát a *biztonság*. A szabálysértési előadó tehát az elkövető kilétének megállapítása és megbüntetése révén egy prevenció célját is szolgál, amely a közrend-közbiztonság ellen ható tényezők megelőzésére szolgál. Abban az esetben, ha elzárással is büntethető szabálysértésről van szó, akkor a tetten ért elkövetőt a rendőrség őrizetbe is veheti. Tehát a „biztonság” fenntartása érdekében a jogsértő cselekményt megszakítja, majd a továbbfolytatás, illetve a felelősségre vonás biztosítása, a bíróság

³ FINSZTER 2013: 15

⁴ BALLA et al. 2020: 68

⁵ Az emberi méltóság, a személyi szabadság és a közrend elleni szabálysértések.

elé állítás miatt az elkövető személyes szabadságát is korlátozza. Az igazgatásrendészeti szolgálati ág tagja őrizetbe vételt fogatosít.

Az előbbiekben kifejtettek ellenére kénytelen vagyok elfogadni Balla állítását, hogy az igazgatásrendészet csak látszólagos rendészeti tevékenységeket valósít meg. A szolgálati ág tevékenységében van ugyan helyszíni ellenőrzési tevékenység (pirotechnika, fegyverengedélyügy, vagyonőrök stb.), alkalmazhat kényszerintézkedéseket (szabálysértési őrizetbe vétel), de tevékenységének döntő része irodai ügyintézés, adminisztratív hivatali jellegű feladat. A szabálysértési eljáráshoz kapcsolódó kényszerintézkedéseket is inkább elrendeli (előállítás, elővezetés, átkísérés), és csak kivételes esetekben hajtja végre saját állománnyal.

Az igazgatásrendészeti osztályok állománya elfogadta ezt a helyzetet, azonban a jelenlegi változások más irányba mutatnak. Jelenleg két vármegyében kísérleti jelleggel folyamatban van az előkészítő eljárások és a közigazgatási eljárások igazgatásrendészeti szervek részére történő átadása. Ha a projekt sikerrel zárul, akkor az igazgatásrendészeti állomány tényleges rendészeti feladatot is el fog látni a bürokratikus hivatali ügyintézés mellett, tekintve, hogy az előkészítő eljárásokban kvázi nyomozni kell. Ez pedig nem megy íróasztal mögül. Az elzárással büntethető szabálysértések miatt a bíróság jár el, de a szabálysértés tényállásának felderítése, az elkövető kilétének megállapítása, valamint a bizonyítási eszközök felkutatása és biztosítása⁶ a szabálysértési előkészítő csoportok helyett az igazgatásrendészet feladata lesz. Magyarul ki kell menni az eljárás alá vont laccímére, házkutatást kell fogatosítani, és tárgyi bizonyítási eszközként le kell foglalni az eltulajdonított négy darab dísztárcsát.

Az igazgatásrendészeti állományra napjaink rendőri vezetői egyre inkább számítanak a közterületen is. A különböző rendezvények biztosítása során a törzsben megtalálhatók az igazgatásrendészeti vezetők, a közlekedési akciókban egyre többször tűnnek fel az igazgatásrendészeti szolgálati ág beosztottai, a nagy létszámú rendőri erőt kívánó futóversenyek, fesztiválok biztosításában is ott vannak az „igrendesek”, és ha a „szabálysértési őrizettest” fogdára kell átkísérni, akkor is szóba kerülhet az igazgatásrendészet. A tipikusan nem „igrendes” rendészeti feladatok ellátásában az igazgatásrendészet inkább szakmai hozzáértésével, elméleti ismereteivel segíti elő a feladat végrehajtását, de fel kell készülni a kényszerintézkedések önálló, biztonságos, szakszerű fogatosítására is, amelyre az elmúlt időszakban nem, de a jövőben mindinkább szükség lehet.

⁶ 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről (a továbbiakban: Szabs. tv.) 117. § (2) bekezdés.

A SZABÁLYSÉRTÉSI JOGTERÜLET VÁLTOZÁSAI

A klasszikus közigazgatás-tudomány és a közigazgatás-elmélet csak érintőlegesen, inkább csak az intézményrendszer szintjén foglalkozik a rendészettel. A közigazgatási büntetőbíráskodás az a terület, amely révén a közigazgatás-tudomány és a rendészettudomány közötti évszázados kapcsolat jól nyomon követhető.⁷ Szamel Lajos, a közigazgatási jog megkerülhetetlen tudósa, sokak szerint a modern rendészettudomány megalapítója⁸ *Jogállamiság és rendészet* című munkájában írja, hogy „a rendészeti anyagi jog zöme a dolog természeténél fogva büntető anyagi jog és szabálysértési jog”. Ez a megállapítás szolgálhat alapjául írásom további részének, tekintve, hogy a szabálysértési jog és a jogelődjének számító kihágási jog a „közigazgatási büntetőjog” lényegét adja. A jelenleg hatályos szabálysértési törvény szabályozása végérvényesen a *bagatell* büntetőjog irányába tolódott el. Már a törvény hatálybalépésével számos változás jelezte ezt. A törvény szabálysértés fogalma egyértelművé tette, hogy a *nullum crimen sine lege* büntetőjogi elv érvényesül a szabálysértési jogban is. Szigorodott a szankciórendszer, bevezetésre került a visszaesés jogintézménye, az eljárás büntetőeljárás-jogi elemekkel terheltté vált, az elzárással is büntethető szabálysértések száma folyamatosan növekszik. . . A szabálysértési jog és a büntetőjog közötti határvonalat a társadalomra veszélyesség mértéke adja. A jogalkotó megítélése szerint kerülhet egyes magatartás a szabálysértési jog, míg másik magatartás a büntetőjog hatókörébe. A tendenciák azt mutatják, hogy általában a büntetőjogi tényállások – dekriminalizáció útján – átkerülnek a szabálysértési jogterületre. A közelmúltban azonban ennek pont az ellenkezőjét figyelhettük meg. Például a *járművezetés az eltiltás hatálya alatt* szabálysértés átkerült a büntető törvénykönyvbe és a helyét az *engedély nélküli vezetés* vette át az elzárással is büntethető szabálysértések között. A koronavírus elleni védekezés is nyomot hagyott a szabálysértési törvényen a *védelmi intézkedések megszegése* tényállással. A szabálysértési jog külön tényállással reagált a pilóta nélküli légi járművekkel végzett jogosulatlan tevékenységekre, illetve beillesztette a már meglévőkhöz – gondolok itt a *magánlaksértés* tényállására. Szigorodtak a *koldulás, a gyülekezési joggal visszaélés* szabályai. A gyermekek védelme egyúttal szükségessé teszi, hogy a jogalkotó arról is határozzon, hogy tilalmazott legyen annak a magatartása is, aki a gyülekezési hatóságot félrevezetve *tiltott gyűlést*⁹ tart,

⁷ ÁRVA 2023: 137.

⁸ NAGY 2023: 257.

⁹ A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 6/A. §. Az e törvényben foglalt célok és gyermeki jogok biztosítása érdekében tilos tizennyolc éven aluliak számára

illetve az ilyen gyűlésen közreműködőként, résztvevőként szerepet vállal. A visszaélések elkerülése érdekében e magatartásokat a módosítás a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) szerinti szabálysértéssé minősíti azzal, hogy a szabálysértésért pénzbírság szabható ki az elkövetővel szemben, amelyet adók módjára behajtandó köztartozásként kell végrehajtani, az így befolyt összeget pedig a gyermekvédelem céljaira kell fordítani.¹⁰

A jogsértő magatartások szabálysértési és a büntetőjog közötti mozgásához hasonló jelenség figyelhető meg a szabálysértési és a közigazgatási eljárás között. A jogalkotó dönt, hogy a szankcionálás melyik jogszabály keretei között hatékony, milyen megoldással tudja a társadalmi viszonyokat helyes irányba befolyásolni, mely szervezet, eljárási rend, felelősségi forma a legalkalmasabb a cél elérésére. A közigazgatási szankciók térhódítása a szabálysértési jog rovására a nyolcvanas években az ágazati szankciókkal kezdődött, majd az ezredforduló után a korábban a szabálysértési jog által egyeduralkodóként szabályozott közlekedési szabálysértések terén is megkezdte térhódítását. Gyakran felmerül a kérdés, hogy mely tényállások vagy pontosabban mely közlekedési szabályszegések esetén van lehetőség a szabálysértés helyett a közigazgatási bírság alkalmazására. Részemről a kérdést az elkövetett jogsértésért való felelősség szempontjából közelítem meg. A szabálysértési jogban a felelősség szubjektív alapú, ellentétben a közigazgatási eljárások objektív felelősségi alakzatával. A szabálysértési felelősségre vonás esetén a felrúhatóságot (bűnösséget) kell bizonyítani, a közigazgatási eljárásban a jogsértés tényét. A szabálysértési eljárás büntetőjogi garanciákkal terhelt, ezáltal lassúbb, a kimentési okok miatt pedig kevésbé hatékony, mint a közigazgatási eljárás. Hosszú ideig dolgoztam szabálysértési előadóként, majd igazgatásrendészeti osztályvezetőként. Megismertem a szabálysértési eljárás menetét. Feljelentés, bizonyítási eszközök csatolása, érkeztetés, vezetői szignálás, iktatás, megkeresés, idézés, lakcímellenőrzés, elővezetés, tanú, eljárás alá vont személy meghallgatása, döntéshozatal. A harmincnapos határidő a legritkább esetben elegendő a tényállás tisztázására, és akkor még mindig lehet a *közvetlen hozzátartozóra* hivatkozni, ami az eljárás megszüntetését vonja maga után. A sebességtúllépések esetén ez a kimentési ok eredményezte azt, hogy az eljárások háromnegyede megszüntetéssel zárult. A jogalkotó másik felelősségi formát, másik eljárást választott: objektív felelősség, közigazgatási eljárás. Ez a megoldás

pornográf, valamint olyan tartalmat elérhetővé tenni, amely a szexualitást öncélúan ábrázolja, illetve a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérést, a nem megváltoztatását, valamint a homoszexualitást népszerűsíti, jeleníti meg.

¹⁰ Szabs. tv. 189. §.

önmagában még nem lett volna elegendő. Az elmúlt egy évben volt szerencsém meglátogatni az ország két ellentétes végében működő közigazgatási hatósági szolgálatokat (a továbbiakban: KHSZ). Azt tapasztaltam, hogy a jogsértések rögzítése hitelesített mérőműszerekkel történik, akár teljesen automatizált módon, emberi beavatkozás nélkül. A felvételek akár pár percen belül is megjelenhetnek az eljárásra illetékes KHSZ számítógépein. A felvételek, a rendszámadatok ellenőrzése, a hozzá tartozó üzembentartó lekérdezése a nyilvántartásból szintén percek kérdése. Ezt követően egy határozat készül, amelyben az alapadatok, az elkövetés helye, ideje, a sebességadat, a rendszám, az üzembentartó adatai és címe, az ügyszám kerülnek módosításra, szintén pár perc alatt. Ha lehetőség van rá, akkor elektronikus úton küldik ki a határozatot, amely szintén percekben belül landolhat az ügyfél cégkapuján, illetve ügyfélkapuján. A döntéshozatal tehát sokkal gyorsabb, mint a szabálysértési eljárásban, a kimentési okok pedig roppant szűk körűek. Lényeges körülmény, hogy ezt már az állampolgárok is tudják! A szabálysértési ügyekhez képest elenyésző a jogorvoslatok száma. Az ügyfeldolgozó munkát pedig nem hátráltatja az ügyfélfogadás, mert egy külön erre a célra létrehozott *call center* tartja a kapcsolatot az ügyfelekkel, ahol általános tájékoztatást adnak nekik. Ha az ügyfél vitatja a jogsértés elkövetését, akkor pedig rendelkezésére áll – a határozatban szereplő azonosító szám alapján – a lehetőség, hogy megtekintse a jogsértésről készült felvételt a rendőrség honlapján. Fizetni pedig ajánlott, mivel a hatóság a fizetési határidő leteltét követően haladéktalanul intézkedik a NAV megkeresése útján az adók módjára történő behajtásról, illetve az okmányiroda megkeresése révén a jogsértéssel érintett jármű forgalomból való kitiltásáról. Tehát adótartozása lesz az üzembentartónak, és érvénytelen hatósági engedéllyel vagy jelzéssel való közlekedés szabálysértését követi el, ha használja a gépjárművét. A rendszer gyors, hatékony, gazdaságos. Mindenhol ezt kellene használni! Véleményem szerint a korlátot a technikai rögzíthetőség adja. Egy bekanyarodásnál, egy elsőbbségi helyzetnél, egy előzésnél nem lehet kamerafelvétel alapján dönteni percek alatt. Erre a szabálysértési eljárás alkalmas, meghallgatással, tárgyalással, esetleg a felvétel alapján szakértő kirendelésével.

Véleményem szerint a szabálysértési eljárás várhatóan megtartja jelenlegi helyzetét a közrend-közbiztonság elleni jogsértések elbírálásában. Az eljáró hatóságok tekintetében volt egy próbálkozás a kormányhivatalok általános szabálysértési hatósággá minősítésével, de ez a próbálkozás nem vezetett eredményre. A rendőrség szervezete, hatósági fellépése a szabálysértési ügyek hatékonyabb, eredményesebb elbírálását biztosítja.

BIZONYÍTÁS A SZABÁLYSÉRTÉSI ELJÁRÁSBAN

A szabálysértési jogban a bizonyítás terhe a hatóságé. Senkit sem lehet ártatlanságának bizonyítására kötelezni. Még a szabálysértési törvény szóhasználata is ezt fejezi ki: eljárás alá vont személy, azaz akivel szemben az eljárás folyik. Csak az eljárás végén, az ügydöntő határozat (bíróági végzés) nyilváníthat valakit elkövetővé, vagy szüntetheti meg vele szemben az eljárást. A szabálysértési hatóság tehát az ügy megítélése szempontjából lényeges körülményeket köteles tisztázni. Ha ehhez nem elegendők a rendelkezésre álló adatok, bizonyítási eljárást folytat le.¹¹ A bizonyítási eszközöket a törvény ismerteti: eljárás alá vont személy vallomása, tanúvallomás, megkeresés, szakvélemény, tárgyi bizonyítási eszköz, szemle, felismerésre bemutatás stb. A felsorolás azonban nem taxatív. A bizonyítási eszközök köre folyamatosan bővül. Ez abból is adódik, hogy a szabálysértési törvény a szabad bizonyítás elvét követi. A szabálysértési hatóság a törvényi keretek között szabadon választhatja meg az alkalmazandó bizonyítási eszközt.¹²

A technikai fejlődés pedig folyamatosan adja az új lehetőségeket. Az elmúlt évtizedben széles körben elterjedtek a közterületi (térfigyelő) kamerák, amelyek felvételeinek bizonyítási eszközként való használata teljesen mindennapossá vált a szabálysértési eljárásokban. Megszületett a jogszabályi háttér, és kialakult a gyakorlat az adatigénylésre, az adatkezelésre, az adatok felhasználására vonatkozóan. A térfigyelő kamerák elterjedését a különböző tömegközlekedési eszközökön elhelyezett kamerák, majd napjainkban a magánszemélyek járműveiben található menetrögzítő (fedélzeti) kamerák térhódítása követte. Ha a természetes személy által készített felvételen a jogsértést elkövető azonosítható módon szerepel – az arca, a képmása személyes adatnak számít –, akkor a felvételkészítés, -tárolás, -felhasználás adatkezelésnek minősül. Biztosítani kell az adatok illetéktelen személy által történő hozzáférés elleni védelmét, az adatok csak rövid ideig tárolhatók és nem hozhatók nyilvánosságra. Az adatkezelés csak akkor minősül jogszerűnek, ha az az adatkezelő jogos érdekének érvényesítéséhez szükséges. A bíróság vagy szabálysértési hatóság előtt folyó eljárásban az igazság érvényesülésének biztosítása közérdek, és a bizonyítás ezt a célt szolgálja.¹³ A felvétel felhasználása ezért nem minősül visszaélésnek, így megengedett.¹⁴

¹¹ Szabs. tv. 56. §.

¹² Szabs. tv. 57. § (1) bekezdés.

¹³ Lásd: NAIH 2016.

¹⁴ EBH2000. 296.

A szabálysértési hatóságok számára azonban ez még csak félsiker. Adott esetben a közlekedési baleset mechanizmusa jól modellezhető: látható, hogy valójában mi történt a helyszínen, a hatóság meg tudja állapítani, hogy kinek a szabályszegő magatartása miatt következett be a baleset, de még nem tudja, hogy ki az elkövető. A felvételen egy harminc év körüli hölgy látható, körülbelül 160–165 cm magas, átlagos testalkatú, középhosszú barna hajú. Hány személyre illik rá ez a személyleírás egy átlagos magyar kisvárosban? Nagyjából minden tizenötödik emberre. Bár kétségtelen jobb az arány, mintha Németországban szőke, kék szeműt keresnénk. Hozzá kell tennünk, hogy a közlekedési balesetek okozói a legritkább esetben visszaesők. Tehát a körzeti megbízott vagy a közterületi álmomány személyismerete sem sokat segít. Persze, ha az okozó jármű rendszáma ismert, akkor jobb eséllyel indul a felderítés, de sajnos ez sem mindig adott. Hasonló helyzettel találja szembe magát a szabálysértési előkészítő eljárásokat folytató állomány. Egy bolti lopás, egy tulajdon elleni szabálysértés elmenekült elkövetőjének felkutatása során, ahol szintén nem lehet a gépjármű-nyilvántartás adataira támaszkodni, vagy a sértett egészségügyi állapota miatt nem vezethet eredményre a felismerésre bemutatás.

A felvétel azonban rendelkezésre áll! És a Szabs. tv. 2025. április 15-én hatályba lépett rendelkezése szerint a

[s]zabálysértés elkövetésével gyanúsítható személy személyazonosságának megállapítása érdekében, ha az elkövető ismeretlen, a bíróság, a szabálysértési hatóság, az előkészítő eljárást lefolytató szerv az arcképelemzési nyilvántartásról és az arcképelemző rendszerről szóló törvényben meghatározottak szerint az arcképelemző tevékenységet végző szerv arcképelemző tevékenységét veheti igénybe.¹⁵

A módosítás azért nagy jelentőségű, mert az arcképelemző rendszer alkalmazására az előkészítő eljárásokban már 2024. július 10-től volt lehetőség, azonban a szabálysértési eljárásokban nem! A rendszer alkalmazása egy év alatt nagyságrendileg ezer előkészítő eljárásban segített elkövetőt találni. A szabálysértési eljárások száma három-négyszerese az előkészítő eljárásoknak, de számos olyan jogsértést bírál-
nak el, amelyek elkövetőivel szemben – objektív okok miatt – nincs lehetőség a rendszer alkalmazására. Ennek ellenére nagy lehetőségeket látok az arcképelemzés alkalmazására például a közlekedési szabálysértések felderítése terén.

A másik nagy terület, ahol az arcképelemzés jelentős sikereket hozhat, az a tömegrendezvényeken történt jogsértések kiszűrése és az elkövetők azonosítása.

¹⁵ Szabs. tv. 56. § (5) bekezdés.

A nagy tömegeket vonzó sporteseményeken egyes jogsértést elkövető személyek azonosítására – főként a büntetőeljárásokban – már korábban is alkalmazták. A jogszabálmódosítás kapcsán¹⁶ most azonban már például a *gyülekezési joggal visszaélés szabálysértés* elkövetésének bizonyítására is használható az eljárás. Aki a gyülekezési jogról szóló törvény szerinti tilos gyűlésen megjelenik és – a rendőrségnek a gyűlés helyszínén megtett, a gyűlés tilalmazott jellegéről való kifejezett tájékoztatása ellenére – azon részt vesz, szabálysértést követ el.¹⁷ A kérdés csupán az, hogy egy több száz vagy akár ezer fős tömeggel szemben hogyan tudja lefolytatni a rendőrség az eljárást. Ahhoz, hogy a résztvevőkkel szemben eljárást lehessen indítani, a technikai követelményeknek megfelelő felvétel kell.¹⁸ Az egyes felvételekhez ismeretlen személy ellen szabálysértési feljelentést kell tenni, majd ezeket a szabálysértés elkövetési helye szerinti rendőrkapitányságnak mint szabálysértési hatóságnak kell megküldeni. Nehézséget okozhat egy „vonulások” rendezvényénél az illetékes hatóság megtalálása, illetve ugyanazon személy többszöri feljelentésének kiküszöbölése. A feljelentéseket a szabálysértési hatóság iktatja, majd elektronikus úton megküldi a Nemzeti Szakértői és Kutató Központ (a továbbiakban: NSZKK) Arcképfelismerő Elemző Osztályára, ahol az állóképes arckép-azonosító rendszer működik. A megkeresés teljesítésére alapesetben nyolc nap áll rendelkezésre. Ez a határidő többesre számú megkeresés esetén – az osztály létszámára tekintettel – aligha tartható. A beérkezett arcképből arcképprofil készül, és ezt vetik össze a különböző rendészeti célú nyilvántartásokban szereplő fényképekkel. Az elemzést általában két egymástól független arcképelemző végzi. A rendszer kiválogatja a leginkább hasonló képeket, amelyek közül az elemzők szakmai szempontok alapján választják ki a lehetséges személyeket. Az igénylő szerv tehát nem feltétlenül egy személyt kap. Így a szabálysértési hatóság nem tud minden esetben azonnal határozatot hozni, lehet, hogy több személyt kap találatként, akiket be kell idézni, meg kell hallgatni a döntéshozatal előtt. Megtörténhet az is, hogy nem jár sikerrel az azonosítás, ebben az esetben a hatóságnak meg kell szüntetnie az eljárást. Ha meghallgatás nélküli eljárásban születik elmarasztaló határozat, akkor az eljárás alá vont meghallgatás iránti kérelmet nyújthat be, amelyben adott esetben nyilatkozik, hogy nem a rendezvényen volt, csak például kutyát sétáltatott vagy a közértbe indult.

¹⁶ Az arcképelemzési nyilvántartásról és az arcképelemző rendszerről szóló 2015. évi CLXXXVIII. törvény 3. § (3) bekezdés w) pont „a szabálysértések megelőzése, megakadályozása, felderítése és a cselekmény megszakítása, valamint az elkövetők felelősségre vonása.”

¹⁷ Szabs. tv. 189. § (1) bekezdés b) pont.

¹⁸ Az azonosítandó személyről szemből készüljön a felvétel, az arcot ne takarja öltözet, jó minőségű, nagy felbontású kép legyen, a felbontás nem lehet kevesebb, mint 0,3 megapixel stb.

A meghallgatási kérelmet követő döntés után pedig még nyitva áll a jogorvoslati lehetőség, a kifogás. Az eljárás időtartama a normál ügymenet mellett is harminc nap körül lehet, jogorvoslati kérelmekkel ez az idő megháromszorozódhat, és akkor még nem beszéltünk az ügyiratok dömpingjéről, és a szabálysértési hatóság *eljárásügyszám-kapacitásáról*. Azt gondolom, hogy a rendszer az eljáró hatóságok szűk keresztmetszete miatt csak korlátozott ügyszám mellett tud hatékonyan működni, azonban ha a szabálysértési előadók megismerkednek a használatával és előnyeivel, akkor sok sértett fog igazát megtalálva, elégedetten távozni az igazgatásrendészeti osztályokról.

JÖVŐKÉP A KÖZLEKEDÉSI BALESETEK BIZONYÍTÁSÁBAN

A *drón* magyarul pilóta nélküli légi járművet jelent, vagyis egy olyan repülőeszközt, amelynek nincs pilóta a fedélzetén, és távirányítással vagy automatikusan vezérelhető. Az angol *drone* szóból ered, amelynek eredeti jelentése „here” (méh) vagy „zümmögés”.

A felhasználása napjainkban nagyon sokrétű. A magyar rendőrség is meglátta a lehetőséget a drónok alkalmazásában. A szabálysértési joghoz főként a közlekedési jogsértések bizonyítása révén kapcsolódik. Kezdetben a közlekedési jogsértést elkövetők kiszűrésére használták. Ezek az eszközök nagy területet látnak be, jó minőségű képeket készítenek, az útvonaltervezők pedig nem jelzik előre jelenlétüket. A drónok jelzése alapján a leállítás és elszámoltatás meglehetősen hatékonyan működik.

A következő lépcsőben – az elemzések alapján – a rendőrség arra a következtetésre jutott, hogy a drónok hatékonyan tudják segíteni a helyszínelési munkát is. A drónnal készített felvételekből digitális modell készül, amelyből a baleset-elemzéshez szükséges információkat rövid idő alatt ki lehet nyerni. A drónos helyszínelés rövidebb időt vesz igénybe, mint a hagyományos (manuális) mérésekkel végzett, ezáltal a forgalom számára hamarabb vissza lehet adni a korlátozás alatt lévő útszakaszt. A felvételek alapján pedig 3D-s modell készíthető, amely abszolút méretpontos.¹⁹

A drónok rendőrségi alkalmazásának egyik érdekessége, hogy általában ami a büntetőeljárásban bevált, azt rövidesen a szabálysértési eljárásokban is alkalmazni kezdik. Jelen esetben pont fordítva történt. Bár a két helyszín helyszínelésének szakmai követelményei között nincs eltérés, mégis először a szabálysértési el-

¹⁹ Helyszínelő drónok 2024.

járásokban vezették be a *tisztán drónos* helyszínelést. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a rendszer működik. Több mint ezer közlekedési baleset miatt lefolytatott szabálysértési eljárást követően kijelenthető, hogy a helyszínelés hiányossága, hibája miatt nem szüntettek meg egyetlen szabálysértési eljárást sem. Ettől függetlenül a szabálysértési előadóknak nem kell teljesen elfelejtkezniük a helyszínrajzról, mert ennek a technikának is vannak korlátai. Esőben-hóban, erős szélben, ködben vagy nagy fagyban a drónok nem alkalmazhatók, ilyenkor marad a hagyományos módszer.

A közúti közlekedési balesetek bizonyítása során a jövőben várhatóan jelentős szerepet fognak kapni az eseményadat-rögzítők (*Event Data Recorder, EDR*). Ezek az eszközök gyakorlatilag olyanok, mint a repülőgép feketedoboza. A baleset bekövetkezése előtti pillanatokat rögzítik. A jármű sebességét, a fékezés idejét, a járművezető tevékenységét. Ezek az információk segíthetnek a balesetek rekonstruálásában, a szabálysértési felelősség megállapításában. A közlekedési bűncselekmények tekintetében erről már előrehaladott kutatások vannak.²⁰

TECHNIKA A SZABÁLYSÉRTÉSI JOGALKALMAZÓK SZOLGÁLATÁBAN

A hatályos szabálysértési törvény több mint egy évtized alatt számos változáson ment keresztül. A jogalkotók, figyelembe véve a jogalkalmazók igényeit, javaslatait, az eredményesség, a hatékonyság érdekében számos módosítást iktattak be a törvénybe. Ezek közül néhányat – az általam jelentősnek tartottak közül – megemlítek.

A szabálysértési eljárás azon eljárás alá vont személyekkel szemben tud igazán hatékonyan működni, akik bejelentett lakcímmel és jövedelemmel rendelkeznek. A jövedelem lehetővé teszi a kiszabott bírság megfizetését, bár ezen a nehézségen a meg nem fizetett pénzbírság közérdekű munkával való megváltásának lehetősége javított. Azonban, ha az eljárás alá vont személy nem áll a hatóság rendelkezésére, és az eredményes bizonyítási eljárás lefolytatása érdekében meghallgatása szükséges, akkor a hatóság tehetetlen, az eljárás megszüntetéssel zárul. Egy közterületi szeszesital-fogyasztás miatt az eljárás alá vont személy körözése túlzásnak tűnik, de nem az egy garázda vagy egy rendzavarás elkövetőjének esetében. Ezért a törvény lehetővé tette a társadalomra veszélyesebb, elzárással is büntethető szabálysértések elkövetőinek körözését. A szabálysértési végrehajtási eljárás során viszont kötelező a szabálysértés elkövetőjének a körözése. Ha a megbírságolt személy nem fizeti

²⁰ HERKE-SZÉCSI 2025: 811.

meg a bírság összegét és nem váltja meg azt közérdekű munkavégzéssel, akkor a bírságösszeg átváltoztatásra kerül elzárásra. Amennyiben az elkövető – felhívásra – nem vonul be a büntetés-végrehajtási intézetbe, és az elővezetése sem vezet eredményre, a szabálysértési hatóság körözését rendeli el. Ez a lehetőség lényegesen javította a szabálysértési végrehajtási eljárás hatékonyságát.

A technikai fejlődés nem csak a bizonyítási eljárásban hozott előrelépést. Az informatikai fejlesztések nagyban gyorsították és gazdaságosabbá tették a szabálysértési eljárások lefolytatását. A gyorsított bírósági eljárások során alkalmazott távtárgyalási rendszer csökkenti a szállításból adódó biztonsági kockázatot, költségkímélő, és nem utolsósorban nem vonja el a közterületről a rendőri állományt a folyamatos átkísérések végrehajtásával.

Az informatikai fejlesztések lehetővé tették, hogy a szabálysértési eljárásban „közreműködő” hatóságok a Szabálysértési Nyilvántartási Rendszerbe adatokat tudjanak feltölteni. A kormányhivatalok vagy a büntetés-végrehajtási intézetek a végrehajtási eljárásban tett intézkedéseiket önállóan tudják rögzíteni, csökkentve ezzel a megkeresésekkel, levelezésekkel kapcsolatos adminisztrációt, illetve minimálisra csökkentve a jogellenes személyes szabadság korlátozás lehetőségét.

A technikai fejlődés tehát hozzájárul a szabálysértési eljárásokkal szemben támasztott követelmények megvalósulásához, nevezetesen elősegítik a szabálysértést elkövetők gyors és hatékony felelősségre vonását.

A szabálysértési jog tehát magába szívja, felhasználja a technika adta lehetőségeket, annak érdekében, hogy maradéktalanul be tudja tölteni társadalmi rendeltetését a csekély súlyú kriminális magatartások hatékony szankcionálásában.

BIBLIOGRÁFIA

- ÁRVA Zsuzsanna (2023): A közigazgatás és rendészet egyik keresztmetszete: A közigazgatási büntetőbíráskodás elméletörténeti kérdései. *Magyar Rendészet*, 23(4), 137–150. Online: <https://doi.org/10.32577/mr.2023.4.7>
- BALLA Zoltán (2020): Az igazgatásrendészet a rendészet pszeudo ága. In MADAI Sándor – PALLAGI Anikó – POLT Péter (szerk.): *Sic itur ad astra: Ünnepi kötet a 70 éves Blaskó Béla tiszteletére*. Budapest: Ludovika, 65–72.
- FINSZTER Géza (2013): *A rendészet elmélete és a rendészeti eszközrendszer*. Budapest: NKTK.
- Helyszínelő drónok (2024). *Kreszvaltozas.hu*, 2024. november 22. Online: <https://kreszvaltozas.hu/magazin/helyszinelo-dronok/>
- HERKE Csongor – SZÉCSI Tibor László (2025): Az eseményadat-rögzítők (EDR) szerepe a közlekedési bűncselekmények bizonyítása során. *Belügyi Szemle*, 73(4), 811–831. Online: <https://doi.org/10.38146/bsz-ajia.2025.v73.i4.pp811-831>

- MADAI Sándor – PALLAGI Anikó – POLT Péter szerk. (2020): *Sic itur ad astra: Ünnepi kötet a 70 éves Blaskó Béla tiszteletére*. Budapest: Ludovika.
- NAGY Marianna (2023): Közigazgatás és rendészet. *Magyar Rendészet*, 23(3), 257–259.
Online: <https://doi.org/10.32577/mr.2023.3.24>
- NAIH (2016): *Jelentés kamera jogellenes elhelyezéséről és működtetéséről a Red Wall Kft. által üzemeltetett személytaxiban*. Online: www.naih.hu/files/adatved_jelentes_NAIH-2016-2198-V.pdf
- SZAMEL Lajos (1985): A rendészet a közigazgatás rendszerében. *Állam és Igazgatás*, 35(11), 961–973.
- SZAMEL Lajos (1992): Jogállamiság és rendészet. *Rendészeti Szemle*, 30(3), 3–21.

Jogszabályjegyzék

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról.
2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről.
2015. évi CLXXXVIII. törvény az arcképelemzési nyilvántartásról és az arcképelemző rendszerről.
- EBH2000. 296. A rejtett kamerával készített videófelvétel a büntetőeljárásban bizonyítási eszközként, illetve bizonyítékként felhasználható; polgári perben dönthető el, hogy a felvétel sérti-e valakinek a személyhez fűződő jogait.